

novam pragmaticam, quam retuli in mea Curia Pisana, de decurio. lib. 4. capitulo 2. circa has renuntiationes & possessiones officiorum capientibus disponens ad evitandas fraudes solitas fieri ne officia perderentur, quam post hæc in ultima impressione nostræ Recopilationis faciendæ insertam reperies, & hæc pro hoc titulo.

IN LEGEM SEPTIMAM.

Novus ordo servandus in renuntiationibus officiorum renuntiabilium in presenti apponitur.

DE hæc lege meminimus in curia Pisana, lib. 4. c. 2. & in l. 4. istius nostri tituli 4. ideo hic non insisto amplius.

TITULUS QUINTUS.

De los Proprios, y rentas de los concejos.

ET cum superioribus titulis dictum sit de conciliis populorum & officii publicis eorum, nunc consequenter de bonis propriis agendum est in hoc titulo.

IN LEGEM PRIMAM.

Propria civitatum & populorum & officia eorum ab aliquibus occupata restituenda sunt, non obstantibus Regiis literis & provisionibus contrariis.

SUMMARIUM.

1. Respublica duplicis generis communia bona habet.

Ibi, en sus propios, & hæc sunt propria ipsorum locorum, non vero publica; omnis enim Resp. duplicis generis bona communia habet: quædam enim sunt, quæ velut in peculio, vel in pecunia ipsius populi consistunt ut l. sed Celsus, in princ. ff. de contra. empti. l. 15. tit. 5. part. 5. veluti servi, molendina, redditus & similia, quæ sunt velut quælibet privatorum bona, & hæc strictissime publica appellantur, ut in l. inter publica, & ibi gl. ff. de verbo. signifi. & quia verè publica non sunt, datur eorum propria & vera venditio, quod non est in aliis, quæ sunt in publico usu, & de his bonis, quæ sunt velut patrimonium populorum, loquitur Iurisconsultus in tit. ff. de adm. rerum ad civit. pertin. & text. in l. 10. tit. 28. part. 3. & lex nostra & sequentes; debentque hæc bona communia, quæ sunt in redditibus populorum in communem omnium vicinorum utilitatem erogari, ut probatur in l. 20. tit. 3. part. 3. ibi Deven ser meridas en pro comunal de toda la ciudad; o villa cuyas fueren, veluti in pluribus exemplis positus per Avend. cap. 10. part. 3. cum sequent. lib. 2. Quædam verò bona sunt in usu publico & communi, ut platea, theatrum, via & similia, quæ nunquam occupanti conceduntur, vel quæ celo terraque inventiuntur, & oc-

IN LEGEM SECUNDAM.

Beneficia Principum concedentium propria civitatum vel populorum nihil valent.

SUMMARIUM.

1. Rex in dubio non videtur velle alicui præjudicare, nisi ut. n. 3.
2. Tollere nisi & dare alteri non licet nisi ex causa publica.

Ibi,

Ibi, de guardar sus derechos, y rentas, y propios, & a las nuestras ciudades, villas, y legares, Rex enim in dubio non videtur velle alicuius juri præjudicare; ex l. 1. §. si quis a Principe. ff. ne quid in loco pub. in cuius propositum plura dixi in l. 4. tit. 3. num. 39. lib. 1. supra, & in l. 1. tit. 1. lib. 4. supra, & in aliis pluribus locis, & sic in nostra lege dicitur, quod non est voluntatis Regis iuris & propriis civitatum & villarum & vicorum præjudicare; nam postquam Rex unicuique civitati, villa, aut populo terminum assignavit, & terras ac redditus concessit ut propria illius essent, non est censendum velle donationem hanc revocare; cum privilegium ejus debeat esse mansurum, ut & notat Aret. conf. 15. col. 2. & eo relatio Avend. c. 12. part. 2. in princ. lib. 1. & diximus latè in lib. 1. tit. 15. lib. 4. supra, num. 56. cum sequentibus. neque licet uni tollere & alteri dare nisi ex causa publica, ex l. item si verberatum. §. 1. ff. de rei vend. & in l. Lucius. ff. de positi. & l. 2. tit. 1. part. 2. & Avend. dict. num. 20. & diximus in dict. l. 1. tit. 1. lib. 4. supra, nisi rex ex certa scientia terras & has concederet derogando legibus & privilegiis, nam si id faceret, obtemperandum esset, secundum Bald. in cap. cum adeo, de rescript. raro tamen id facit, & tunc cum causa, & populo citato, & non contradicente, ut inquit tunc fieri posse Avend. dict. num. 20. versic. & in tali casu, & habemus etiam l. 11. tit. 7. infra isto lib. ubi idem quod in nostra prohibetur, & ad administratores civitatum & populorum extenditur, ubi & alia dicemus annuente Deo.

IN LEGEM TERTIAM.

Persona in lege nostra contenta conducere non possunt propria, vel redditus conciliorum, neque census ac bona Regia, neque esse fidejussores, vel assessores conditorum sub nostra legis pena.

SUMMARIUM.

1. Tabelliones & alii hic prohibiti non possunt conducere redditus Regios.
2. Procurator communis, vulgo Procurador del comun, civitatis vel villa, & procurator terra non possunt conducere Regios redditus.
3. An decimas Ecclesiarum & Ecclesiasticorum censuantur prohibiti conducere decuriones & alii hic contenti.
4. Bona populorum & vicorum civitati vel villa subiectarum ad poterunt decuriones vel tabelliones vel advocati talis civitatis vel villa conducere.
5. Vexaria populorum habentur ut propria eorum.

Ibi, que ni justicia, Et sic neque judex fraternitatis, vulgò, Alcalde de Hermandad, hæc poterit facere, nam & hic iustitia dicitur, & ad eam administrandam in populo illo electus est & nominatus, & eadem

ratio militat in eo, quæ in aliis iudicibus ordinariis, præsertim cum in præcedentibus, verbis, Ningun Alcalde, generaliter loquitur, & de aliis omnibus dixerit, ita ut in iis verbis, Ni justicia, judex fraternitatis etiam comprehendatur, & ampliatiè, non verò restrictivè verba hæc intelligamus, maxime in hac materia favorem publicum concernente.

Ibi, Ni del numero, Ampliantur per nostram legem lex 4. §. & 9. tit. 10. lib. 9. infra, prohibentes tabellionibus iis, Del numero, redditus hos Regios conducere, & ut jam lege nostra addantur tabelliones ii personis ibidem prohibitis conducere Regios hos redditus, & sic lex nostra est ampliatiè dictarum legum, prout ex subscriptione marginali nostri text. colligitur, ubi inseritur capitulum 25. anni 1525. à Carolo V. Tolei constitutum, quod in tabellionibus concilii loquebatur, & per cap. 77. Anni 1528. per eundem Carolum ad tabelliones numeri extenditur, de quibus & in l. 25. tit. 7. lib. 3. supra ubi & alia dixi, & sic considerat Aviles. c. 32. part. 2. gl. Officiales.

Ibi, Ni otros oficiales que han dever hacienda de concejo, idem in advocatis populis illius disponitur, per l. 4. tit. 10. lib. 9. infra, de quibus personis legem nostram considerando tradit Avend. cap. 12. part. 2. num. 13. versic. Oñavum est, lib. 2. ex quo infero male dixisse eundem Avend. cap. 19. part. 2. num. 24. versic. & hac ratione, lib. 1. dicentem, quod deputati & alii, qui tantum consulant, & assistunt concilio civitatis, non censentur per legem nostram prohibiti conducere redditus populorum & Regis, nam id ex lege nostra in iis verbis, & ex repetitis in fine nostre legis dum dicitur, Por los otros oficiales que no son de los justodichos que no han dever hacienda de los concejos, videtur comprehensum, ergo deputati & assistentes conciliis, qui debent videre distribui bona civitatis nullo modo possunt conducere bona hæc, contra Avend. ubi supra, quod intelligo de deputatis ad videndum bona conciliorum distribui, & de consultoribus eorum à civitate nominatis & designatis, quorum consilio hæc fieri debent. Ex quibus infero, quod procurator communis, vulgo, Procurador del comun de la tal ciudad, & o villa, & procurator terra & districtus, vulgo, Procurador de la tierra, qui in conciliis assistunt, ut videant an ibi aliqua statuantur in præjudicium communis vicinorum civitatis, vel terræ suæ, vel an in iis fiat aliquid contra præeminencias civitatis, aut terræ, non videtur, quod sint comprehensi sub nostre legis prohibitione, & ex iis verbis, Ni otros oficiales que han dever hacienda de concejo, colligitur clarius, quia isti duo procuratores, communis scilicet vicinorum civitatis, vel terræ suæ jurisdictionis nihil aliud agunt, quam contradicere ea quæ in talibus conciliis in præjudicium suarum partium statuuntur, non verò vident bona propria conciliorum, neque de eis administrandis se intromittunt, & cui non conveniunt verba

verba legis, neque ejus convenit dispositio. l. 4. §. rories. ff. de damn. infecti. l. 1. §. loquitur. ff. de aqua quodid. & est. late Mexia in l. de Toledo, in 1. part. fundamemo 2. num. 2. & 3. & quia lex nostra prohibitiva & penalit est, neque de una persona ad aliam debet fieri extensio in qualibet dispositione, ut alibi diximus. & sic videtur ita tenendum nisi in casu in quo esset consuetum, quod & ii procuratores assisterent in expendendis vel revidendis propriis talis civitatis & populi, nam tunc & ipsi censerentur comprehensum sub legis nostre dispositione, & hac mihi pro nunc placent, latius qui consilium aut sententiam super iis prestare voluerit, considerabit, nollem enim novarum opinionum propositione aliquem ledere.

¶ Ibi, Ni sean fadores, ut ex text. in l. Curialis. C. locati. Platea in l. si quis procuratore. C. de decurio. libro. 10. Boer. decif. 315. num. 2. & Aviles, ubi supra, ubi ampliat ad sacerdotes & milites.

¶ Ibi, De rentas de proprios, y concejales, ni de rentas Reales, sed an & de Decimis Ecclesiarum clericorum, vel religiosorum censentur dictae personae & prohibita conductionem facere, & videtur dicendum quod sic, nam ex illis decimis Rex habet tertias coronae Regiae incorporatas, de quibus in tit. De las tercias del Rey, infra lib. 9. ergo cum ibidem includantur redditus Regii, necessario videtur dicendum idem esse prohibitum. Nihilominus tamen contrarium mihi verius videtur, nam decima haec Ecclesiastica non sunt de propriis civitatum, neque de redditibus Regiis, sed Ecclesiarum & ministrorum ipsarum, in toto titulo extra de decimis, & in part. 1. tit. 20. & in lib. 1. supra, & ipsi Ecclesiis & ministris ejus principaliter competant, & quamvis in eis Rex habeat ex concessione Romani Pontificis partem, tanquam decimalia tamen sunt censenda, & sic de eis debet judicari, sicut de aliis decimis, nam subrogatus debet sapere naturam illius in cujus locum subrogatur, & quod principaliter agitur est attendendum, non verò id quod incidenter, ut per Tiraq. in Tract. res inter alios alia, & ex dictis per nos, in l. 34. tit. 6. lib. 3. supra & cum principaliter decimae condecantur, licet sub eis tertiae dandae Regi contineantur, non videtur hoc consideratione dignum in propositum nostrum, & cum in decimis lex nostra & similes non loquantur, neque disponant, merito dici potest earum dispositiones non habere locum in decimis maxime si Regis nomine tertiae ejus separatim ab aliis decimalibus administrantur & conducantur, prout fieri solet, nam licet quoad has tertias tunc dici posset legem nostram & similes locum habere, non tamen quoad alia bona decimalia Ecclesiarum & personarum ecclesiasticarum, vel religiosarum.

¶ Ibi, de las ciudades, villas y lugares, donde tuvieren los dichos officios, sed an de vicis & populis tali civitati subiectis idem dicendum & erit, & in hoc duo casus sunt con-

siderandi. Primus circa officiales talis vici & populi subiecti, & quoad propria eorum, & redditus Regios ab ipsis vico & populo Regi solvendos, nihil dubium quin officiales talis vici & populi hac conducere non possint, cum de omnibus lex ista loquatur: Secundus casus est, circa officiales civitatis volentes conducere propria vici & populi alicujus illi civitati subiecti, vel redditus Regios ibidem Regi solvendos, & in hoc casu idem videbatur dicendum, sicut in primo casu circa officiales ipsiusmet vici & populi, sed an circa officiales civitatis loci & vici illius saltem circa rectores & tabelliones del numero, dubium mihi videtur, nam quod idem sit in eis facit, nam & isti suis temporibus visitant vicos & populos jurisdictioni suae civitatis subiectos in simul cum iustitia, & rationes quarunt & gerunt propriorum talium vicorum, & sic videtur comprehendere sub dispositione nostrae legis & similibus, & quia cum lex nostra favorabilis sit, territoria comprehendit, ex dictis per Alexand. in l. finita. §. si de veltigalibus. n. 6. ff. de damn. infecto, cum quo est communis, secundum Gom. in §. rursus. num. 19. Insir. de actio. & traditur per Balb. in Tract. de prescript. 3. part. 5. part. princip. quist. 2. in contrarium tamen facit lex nostra ibi, Donde tuvieren los dichos officios, ergo non extra illum locum, quia qualitas adjuncta verbo, debet intelligi secundum tempus verbi ex iuris vulgaris, & quia videtur non militare rationem nostrae legis, nihilominus tamen dubiam credo esse quaestionem hanc circa rectores & tabelliones civitatis illius, cui vici illi & populi subiecti sunt, nam circa correctores & officiales suos talis civitatis nulli dubium nisi quod neque in vicis sui jurisdictionis non possint conducere propria locorum illorum neque redditus Regios, eo quod in civitate & tota ejus jurisdictione prohibitum est per alias regias leges, ne emant bona aliqua neque negotientur, quod non est in tabellionibus & rectoribus civitatum circa populos jurisdictioni suae civitatis subiectos, & sic circa tales rectores & tabelliones latius erit cogitandum.

¶ Ibi, Ni de las carnicerías dellas, Hic habes text. probantem quod vecariae & populorum habentur, ut propria eorum & sic in eis sicut in aliis propriis procedendum est, & dispositum censetur, & habent locum omnia circa propria locorum disposita, ut diximus in l. 2. num. 13. tit. 1. lib. 2. supra.

¶ Ibi, Recibidos a la posesion, vide ad quid notavi & consideravi haec verba, in l. 5. tituli procedentis, verbo, Tome la posesion.

IN LEGEM QUARTAM.

Forma locandi propria & redditus populorum describitur in praesens.

SUMMARIUM.

- 1 Bona civitatis vel villa non est de essentia ut locentur, nam & per personas nominandas a concilio

concilio administrari poterunt. hodie secus. numero 5.

2 Locatio in publica subhastatione facta exclusiva est omnis doli & fraudis potest tamen probari contrarium, ut num. 3. & num. 4. declaratur.

6 Ex licitatione ad diem certum facienda colligitur vera certificatio ad licitandum.

7 Assignatione diei ad ultimam subhastationem si aliquis licitationem fecerit, non licebit diem illum prorogare nisi consuetudine aliud sit introductum ut ibi.

8 Praeco si deficiat ad praconizandum per edicta in loco publico affixa, potest locatio bonorum fieri vel per tubam & sonum campana si ita est consuetum, ut ibi num. 9.

10 Subhastationis forma qua sit.

11 Subhastatio quid sit & ibi a quo dicatur & derivetur.

12 Bona civitatum vel villarum non possunt extra formam nostri textus locari.

13 Interest nostra convicinos fundos acquirere etiam supra iustam estimationem.

14 Praconia in loco consueti sufficit dari, etiam si ibidem non sit res locanda, ubi quid si adest pestis, vel san in averbis estimacionem.

15 Terminus Praconiorum arbitrariorum erat hodie in rebus civitatum & villarum locandis, jam est taxatum ad novem dies, ubi quid in venditione, ubi & an minui vel prolongari possint.

16 Praconium quolibet horum novem dierum dari an sit de substantia.

17 Iudex licet praecipiat alicui quod intra novem dies continuis accedat ad eum ad hoc datur minus ad quietem.

18 Ultima subhastatio non debet fieri in aliquo horum novem dierum, sed eis elapsis est assignandus dies para el Remate, vel intra novem dies ad diem primum secundum vel tertium post novem dies.

19 Ultima subhastatione vitae & recte facta non admittitur alius licitator.

20 Adjectio del quarto non admittitur in aliis bonis quam Regiis.

21 Per viam Restitucionis bene admittitur novus licitator.

22 Plus offerenti danda est res licitata, & n. 28. declaratur.

23 Lex nostra attenda corrigitur dispositio distinctionis Bart. in l. si tempora C. de fide instrum. lib. 10.

24 Non ad pretium, sed ad majorem conciliorum utilitatem estarendendum, de quo & de hac utilitate meliori.

25 Idoneus debet esse ille, in quem bona conciliorum subhastantur & ideo fidei iustores dantur quotidie per ralem, etiam si idoneus sit.

26 Licitatore secundo plus dante, an primus ante eum liberetur.

27 Si quis per errorem adjectionem fecit super pretio, quod in rei veritate non erat autum, an valebit.

29 Quilibet admittitur ad locanda praedia Reip. qui non sit in iure prohibitus.

30 Requisita in rebus civitatum adhibenda.

31 Aliquid si est expendendum pro reparanda re locata civitatis, iudex cum rectore habet.

Azevedo in Recopilationem. Tom. IV.

potestatem consumendi tertiam partem pro ipsi- nis, ubi ad omnes locaciones rerum privatarum extenditur.

32 Facta locatione statim conductores possunt uti ea & recuperare & administrare ac si haberent mandatum, imo & inter ipsos conductores censetur adesse mandatum ad agendum num. 33.

34 Respub. etiam potest agere contra conductores & eorum socios statim facta locacione, & adventiente termino solutionis designato per conductores ipsos ac si a principio ipsi socii conductissent, ubi an idem sit in aliis sociis.

35 Lex nostra non loquitur in rebus, quae in foro venduntur, ut frumentum, vinum, oleum & similia, quia haec sine praconio venduntur.

36 Solemnitates esse adhibitas, quis debet probare.

37 Rectores tanquam administratores reip. tenentur de negligentia.

Ibi, Y lo ovieren de arrendar. Ex iis verbis colligitur clarè, quod non est de necessitate & locare propria civitatis, villa, aut populi, nam & per suos administratores possent coli praedia publica & fructus percipere, sicut tutor facit in rebus pupilli, ut in l. 15. tit. 16. part. 6. ibi, Hacer labrar las heredades, nam intelligitur sive per se, sive per colonum, & ita lex nostra innuit, dum in casu in quo propria sunt locanda, inquit servandas leges nostrae solennitates, & per consequens quod non subicitur necessitati, ut locari omnino debeant, sicut & Rex ipse suos redditus per suos thesaurarios administratores ac collectores plerumque administrat, & hoc praesertim cum non reperitur, qui pretio iusto ea conducat, verum quia signitas gubernantur per plures bona communia, nam videntur quasi neglecta, ut in l. 2. C. quando & qui 4. par. debe. Idem ut neque iustitia & rectoribus imputetur, frequenter est horum bonorum communium locatio, & utilior: & exclusiva est omnis doli & fraudis locatio haec publica subhastatione & facta, ut probat Abb. 2. consil. 69. vol. 2. & Ripa, Responso 9. sub titulo de legibus & probatur ex l. 32. tit. 26. par. 2. & ex l. 52. tit. 5. part. 5. & faciunt notata per Bart. in l. 2. C. de prad. cur. & Ang. in l. pretiarum, ff. ad l. falci. potest tamen probari & contrarium, & transfert onus probandi in adversarium, quia non est juris & jure praesumptio, sed juris tantum, ut per Mascardum, de probat. conclus. 655. & quia communiter jam solent locari bona haec civitatum, & populorum, sicut & pupillorum & minorum sic semper consulo fieri ubicunque fieri potest. Habes tamen notata quod in subhastatione bonorum executorum qua fit in executione contractus publici sententiae aut confessionis judicialis vel privatae scripturae recognoscitur cum minori pretio vendi soleant quam debeat fieri & submissa voce praconia dentur, fraud praesumitur licet publica subhastatio & dicatur, secundum Didac. Per. in l. 4. tit. 8. libro 3. Ordin. col. 1073. in prin. & facit in argumentum l. 40. in fin. tit. 5. part. 5. Ex quibus habes

etiam notare, quod licet de jure in locationibus non requirebatur subhastatio, secundum gl. in l. *quamvis*, in verb. *Pradit. C. de vend. rei civit. lib. 11.* & in l. 3. verb. *Licitatio. C. de fund. par. lib. 10.* tamen verum est & erat in rebus privatorum, secus si locentur res publicae, ut hic, & notabat Bertach. *de gabellis. 2. p. q. 6. & seq. per l. penes. C. de veitig. & com.* notat Rebuf. *de praconis. in 2. tom. consil. Franc. art. 4. gl. unie. num. 32.* & idem est in rebus pupilli minoris, vel Ecclesiae, ubi & quando locantur, secundum Guid. Damhoud. *in tract. de subhastat. c. 1. num. 15. cum seq. & c. 2. ubi c. 4. tractat, de subhastationis forma & modo, ibidemque num. 1.* asserit, in hac subhastationum materia opiniones Bart. Bald. & Speculart. & eorum dogmata & interpretamenta omnes sequi Doctores passim & laudant & asserunt.

¶ Ibi, *Dia cieto*, nam ex tali assignatione colligitur vera certificatio ad licitandum, facit text. in l. *at qui aliter. §. 1. ff. quod vi aut clam.* & ibi probatur, quod si assignatio diei esset obscura num. valeat, ut per Rom. *consil. 379. & facit lex, ea qua. §. ff. de contr. emp. notat Avend. d. c. 12. prae. num. 4. requisito 3. lib. 2.* ubi tamen inquit quod postquam semel assignatus fuerit dies ille *Para el remate*, si aliquis fecerit licitationem, quae vulgo dicitur, *Postura*, postea non licet variare in assignatione termini, quia esset in prajudicium juris acquisiti, secundum Platea in l. 2. *C. de fund. reip. lib. 11.* & Bart. in l. *si tempora. C. de fide instrum. lib. 10. in versic. Quinto quaro urum. num. 5.* & quando sit, *En al moneda, loquisur l. 32. tit. 27. p. 2.* in hoc tamen polteriori dicto praxis se in contrarium habet in hac civitate Placentina in qua id ausim affirmare, in ea enim quotidie sive in bonis privatis, sive reip. sive minorum, etiam si sit assignatus dies & terminus ad ultimam adjectionem, & sic *Para el remate*, & etiam si dictum sit quod die illo & termino elapso res illa remaneat subhastata. *De ultimo remate*, facta licitatione aliqua, si alius majorem licitationem fecerit intra terminum illum cum hac conditione, quod terminus assignatus *Para el remate*, prolongetur in longiorem terminum, vel in breviorum, admittitur talis licitatio, & si bene inspicitur Bart. in d. l. *si tempora. num. 5.* non dicit id ad quod Avend. *ubi supra.* cum allegat, sed potius contrarium, nam Bart. *ibi loquitur*, quoties jam est lapsus dies & terminus assignatus *Para el remate*: tunc enim mirum non est si alius non admittatur, nisi per viam restitutionis in rebus publicis minorum Ecclesiae, vel Regis, ut inquit Bart. *ubi supra. num. 7.* & alibi diximus late, secus, vero, est si antequam dies ille & terminus assignatus *Para el remate*, labatur, alius compareat plus offerens; tunc enim nimirum si admittatur plus offerens intra terminum illum cum conditione, ut longius prorogetur, quia tunc nondum est acquiritum jus primo offerenti ex assignatione termini, cum intra terminum illum alius possit comparere, & majorem licitationem facere.

¶ Ibi, *Por pregoni*, si in loco illo adest praeco, nam si ibidem deficeret, per edictum fieri posset in variis ecclesiae positum, vel in alio publico

& consueto loco, nam ista solemnitas edicti & aequipollet voci praconis & plus, ut est text. in l. *loca*, & ibi notat Platea *C. de locat. prad. Fiscal. lib. 11.* & per Angel. in *Anten. de alien. & emphyteut. §. hoc etiam, colla. 9.* & Avend. eos referens, in *dist. cap. 12. num. 2. versic. & advertat. lib. 2.* item si consuetum esset has publicationes fieri per tubam vel sonum & campanae sufficeret, neque hoc debet omitti, ut notat Bart. in l. 1. *C. de poseis publ. & Bald. in Rubr. C. de rescinden. vend. Felin. in cap. cum M. col. 3. de consil. Avend. ubi supra num. 3.* ubi tamen adesset praeco, per praconium haec fieri deberent, eo vero deficiente per edictum & programma, ut dictum est, nam praconium est inelamatio, & praeco est, qui haec programmata inelamatio, cujus etiam officium est dicta Regis & praecipuum Magistratum publicare, & programma dicitur Edictum publicum, ut in *Rubric. C. cornina. Epif. programmata*, ut not. Rebuf. in 2. *tom. consil. Franc. tit. de praconis, in princ.* Et sic inquit Bart. in l. *licitatio. ff. de publ. & veitig. subhastationis formam esse*, quod edicto & aut praconis voce notum manifestumque sit dicendo, quod quicumque talem rem emere aut comparare voluerit coram talibus infra tot dies ad promittendum, vel licitandum compareat, & plus offerenti dabitur, ut refert Jodocus Damhouderi, in *tract. de subhastat. cap. 4. num. 4.* & sic secundum eundem Jodoc. *ibi c. 1. num. 9.* subhastatio est rei venalis publicae & expositio cum praconis voce, vel edicto, vel proclamatione, quae pluris licitanti, seu offerenti conceditur, ut probatur in *Authen. hoc jus porretitum. C. de sacros. eccles. & in l. 1. C. de fide instrum. & jure haf. ff. lib. 10.* & dicitur subhastatio ab hastario, quod secundum Papiam, locus est ubi venduntur, vel vendebantur proscriptorum bona, ubi per Jodocum, vel secundum Rebuf. *ubi supra num. 6.* subhastatio vocatur illa venditio in publico loco facta: quia olim ea, quae publice vendebantur, veteres haste supponebant, & hasta in Auctionibus ponebatur, ut terror esset debitorum, quorum bona vendebantur, ne vendere impediunt. Et idem fiebat, quando illa ad fisci utilitatem vendebantur, vel bona debitorum fisci, ut in *tit. C. de fide instrum. lib. 10.* Ex quo nunc intellexi à quo habuerint originem hic Placentiae tempore publicae feriae in die sancti Andrae quolibet anno habenda, in portis publicae Domus de consistorio apponitur quaedam hasta cum una rodela per tempus, quod feria illa durat, quod credo processisse à dicta antiquitate apponendi hastam in subhastationibus publicis, ut nemo audeat per tempus illud feriarum impedire rerum venditionem. Et notandum est quod absque nostri text. solemnitate non possunt locari propria hac civitatis vel populi, nisi Rex praebet licentiam ad contrarium observandum & faciendum, secundum Humada. *l. 5. tit. 26. par. 2. glo. 6. num. 18.*

¶ Ibi, *Pregonando*, intellige in locis consuetis, & ubi bona sunt sita, nam verisimile est, quod ibidem facilius emptor reperitur quam alibi propter affectiones vicinorum, qui saepe habent fundos convicinos, quos nostra interest

interest acquirere etiam supra justam estimationem l. *si cui*, de legat. 2. l. 1. §. *sed si alii. ff. si quid in frau. patro.* notat Pelaez, *de majora. 1. par. q. 58. num. 23.* & ante eum Rebuf. in *dist. tit. de praconis, art. 1. glo. 2. num. 6.* ubi num. 7. inquit, quod non intelligit, quod super fundo ipso locando, vel vendendo debeat praconium fieri, sed sufficit, quod in civitate vel loco & consueto praconia dentur, ex l. *unica, in fin. vers. edictis ex more propostis. C. de just. cod. consil. & in locis frequentioribus civitatis per text. in l. jubemus, ibi in frequentioribus locis proponendi. C. de defensor. civit. quod si locus ille esset peste confectus, in alio proximo loco debet praconizari, & multiplicari, ut Doct. notant in l. 1. §. *si justerim. ff. de acquir. poss.* quae enim proximè sunt inesse videntur l. *licita. ff. si cor. per. sed si in pluribus locis res sitae sunt, ita ut sub diversis tribunalibus & territorii existant, tunc in quolibet territorio debent praconizari & publicari, secundum eundem Rebuf. ubi sup. art. 7. gl. una. num. 5.* & Pelaez, *ubi sup.* id ad bona vendita virtute executionis super eis petita applicans, ita ut ex contrario facto multae executiones rescindi possint & annullari.*

¶ Ibi, *Por nueve dias*, de jure communi (excepta venditione rerum fiscalium & minorum & Ecclesiae ubi viginti dies dabantur ad subhastationem) tempus hoc erat arbitrarium in rebus aliarum civitatum & conciliorum, ut notat Bart. in l. *licitatio. in princ. ff. de pub. & veitig.* quem & alios referens sequitur Avend. *d. cap. 12. prae. num. 2. lib. 2.* & Menoch. *de arbit. jud. lib. 2. cent. 2. casu 171. num. 28.* & clarius in eadem cent. 2. casu 129. per totum, ex lege tamen nostra vides determinatum, quod in locatione bonorum & reddituum conciliorum, civitatum, villarum & populorum novem dies dantur & assignantur, in venditione vero triginta dies assignari solent. Et novem ii dies de quibus in nostra lege minui non possunt, prolongari vero sic, & valebit subhastatio, ut per Avend. *d. n. 2. & Jodocum, in d. tract. subhastationum. c. 5. num. 2.* & sic secundum Avend. ultra novem dies durabit & hodie arbitrium judicis & decurionum ad subhastationem ultimam faciendam rei locandae, sicut olim durabat. Ex quibus deducitur quod non est de substantia quod quolibet die & horum novem praconizetur, sed sufficit interpolatim praconizari, dum tamen per novem dies dentur praconia publicè & in loco consueto, nam si novem dies prolongari possunt, ergo non quolibet die praconia danda sunt, item quia licet tempus censatur esse continuum, ex text. in c. 1. & ibi Joan. And. *de vita & hon. cleri. in 6. c. laudabile. cum glo. de frig. & malef. Alex. in Rubr. de divers. & temp. praef. Ant. Gom. tom. 3. c. 1. num. 3.* tamen adhuc dicitur continuum, etiam si addit intervallum *c. sint tibi, de consec. dist. 5. text. l. 1. §. 2. & 3. ff. de aqua quorid. & capi. quos allegat Addit. glo. continuatis, in cap. quamvis, de offi. ordi. in 6. nam & secundum illam gl. quantumvis dicatur alicui per judicem, quod intra decem dies continuos accedat ad eum, adhuc datur & unus dies ad*

Azevedo in Recopilationem. Tom. IV.

quietem, quam gloss. allegat Oroscius in l. 1. *ff. si quis cautio. col. 688. in fin.* neque vitatur contra dictum licet intervallum transeat inter praconium & obligationem secundum Aviles. *c. 52. prae. glo. De pujar, num. 5.* & sic neque vitabitur ultima subhastatio licet inter unum & aliud praconium intervallum adsit, dum tamen in illis novem diebus non unum aut duo praconia dentur, sed plura potius, licet non quolibet die praconizetur, ut inquit gloss. *Pregonar, l. 52. tit. 5. part. 5.*

¶ Ibi, *Señalando despues dia para el remate*, nota dictionem illam, *Despues*, ut intelligas non ad ultimum novem dierum signandum esse ultimam subhastationem, sed ipsis novem diebus elapsis signandus est dies ad eam; neque dico quod assignatio hujus diei sit omnino facienda lapsis jam novem diebus, sed quod dies ille assignandus sit illorum dierum post novem dies labentium, qui quidem & intra hos novem dies poterit dies aliquis assignari, in quo novem iis diebus elapsis fiat ultima subhastatio, & detur litimum praconium. Dilatione enim novem dierum, stante non sit Remate, neque esset aliquid aliud faciendum, quam praconizare, ut l. *five pars. C. de dilatio. notat Avend. dist. cap. 12. num. 5. lib. 2. prae.*

¶ Ibi, *T se rematen*, quo quidem remate factio iuste, juridice, absque dolo, fraude & collusionem non admittitur amplius adjectio aliqua & pretii, ut removeatur res ab emptore vel conductore & detur novo huic adjectori, ex text. in l. *Lucius. §. fin. ff. ad munieip. & ibi gloss. alia jura allegat, & notat Bart. & relati per Avend. d. c. 12. prae. num. 9. lib. 2.* & Jodocus, in *dist. tract. subhastatio. cap. 3. num. 5.* Aded ut neque adjectio, *Del quarto*, admittetur, prout admittitur in gabellis, quae quidem adjectio, *Del quarto*, in gabellis, quae in aliis bonis ac redditibus quantum Regi debitis, non vero in aliis bonis civitatum & conciliorum, ut per Avend. *ubi supra num. 10.* & 11. nisi id, in pactum deductum sit vel statuto, aut consuetudine obtentum, ut per eundem Avend. *ibidem*, & Aviles, *ubi supra num. 9.* Cessante vero pacto statuto aut consuetudine, *Hecho el remate*, nullus alius admittitur licitator, nisi per viam restitutionis in casibus in quibus dixi in l. 2. *gloss. Porque diga, titulo 1. libr. 2. supra*, & me referens Doctor Gutierrez, dixit, in *suis practis Quastionibus libro 1. quastione 38.*

¶ Ibi, *Que mayores precios diere*, plus enim offerenti est danda res & licitata, per text. in *Authen. hoc jus porretitum. C. de sacros. C. de fide instrum. lib. 10.* Bartol. inquit, illa verba inducere obligationem, ita quod non sit gratificatio locus, ut & per Bertach. *de Gabellis. 2. parte, quast. 9. facit gloss. favore in cap. venerabilem, de electio. notat Rebuf. ubi supra artic. 7. gloss. unica. numero. 18.* & tradit Avend. *d. cap. 12. numero 7.* & Aviles *cap. 32. prae. gloss. de pujar*, qui ambo iniquum lege nostra attempta & corrigi distinctionem Bart. in *dist. l. si tempora. num. 4.* & in l. *licitator*, ubi Angel. *altercat. ff. de public. & veitig. idem Angel. in l. 1. qui bona ff. de pignor.* E c ij qui

qui distinguerebant, quod si verba præconij dicebant, quod plus offerenti daretur, omnino esse dandum, si vero hoc non dicebant, non adstringeretur ad hoc civitas, quæ quidem distinctio ex lege nostra cessat, nam si præconium dicat, quod dabitur plus offerenti in die signato *Para el remate*, sive hoc non dicitur præco, omnino ultima subhastatio est facienda in favorem illius, qui tunc majorem auctiorem & licitationem fecerit, & id expresse in iis verbis probat lex nostra dicens: *Y se remate en aquel que mayores precios diere*, & ponderandum est quod lex nostra non dicit, *Que mayor precio diere*, sed in plurali, *Que mayores precios diere*, ut intelligamus, quod non ad solum pretium nummarium est attendendum, sed etiam ad quamcumque utilitatem & concilium, de qua utilitate & meliori conditione ponit exempla, text. in l. cum qui emit. §. melior cum danabus sequentibus. ff. de in diem additio. & not. Lucas de Penna, in l. congruit. C. de locat. præd. civil. lib. 11. & Rebus. in d. art. 7. glo. unic. n. 21. & diximus in proposito aliquando in l. 2. tit. 1. lib. 2. supra, & notat Aviles e. 32. præd. glo. De puzar num. 6. ubi & inquit quod est advertendum, quod ille in quem subhastatio & ultima fit, sit idoneus ad solvendum ex text. & ibi Bald. in l. & si preponatur. ff. de in diem additio. & in dict. §. melior, & hac de causa licet lex nostra non requirat, quod fideiussor præstet ille, in quem fit ultima subhastatio, de consuetudine tamen semper petuntur & dantur, ne postea iudex & decuriones commissarii teneantur, & cum de consuetudine id fiat, tenentur omnino fideiussores recipere & petere, secundum Aviles, dict. num. 6. & Avend. id pro requisito ponentem in dict. c. 12. num. 13. Sed an per secundum majorem licitorem liberetur & primus ante eum minorem summam offerens, & dicendum est quod sic, per text. in l. Valerianus. ff. de prætoris stipula. l. stipulatus es. ff. de fideiuss. l. cum plures. §. lege. ff. locati. dicit singulare Cremenensis, singul. 41. in suis quod forma, ubi refert Bald. dicentem ex eo fuisse lucratum centum ducatos: quia per secundum actum ante rem receptam à prima licitatione videtur recessum, ut in Authen. qui. mo. testa. infra. §. posteriore, & novissime factum prævalet, lex pacta novissima C. de pactis. tradit plura Cassan. in Catalog. glor. mund. part. fina. confide. fina. & hanc opinionem ultra Bald. & Cremenens. ubi supra, tenet Paul. de Castro, in dict. l. licitato. in princ. num. 3. ff. de publ. & vectig. ubi dicit se recordari vidisse Bald. consulere pro hac parte in civitate Arimini, dum esset Papiæ, & sequitur Hippolit. Boer. relati per Addition. Cremenensis, in dict. singul. 41. & Aviles, ubi supra, num. 8. & Avend. dict. cap. 12. prætorum. num. 8. versic. item infertur. libro 2. Contrarium tamen, imo quod primus non liberetur, tenuit Bart. in dict. l. licitatio. ff. de public. per text. in l. Sabius. ff. de in diem additio. quem ad hoc refert Rebus. ubi supra, num. 21. cum tamen pro concordia intelligens, quoties secunda licitatio non est acceptata, secus vero si acceptata sit, nam tunc procedit Baldi & sequacium opinio, & bene, prout & tenet Cassan. in con-

suat. Burgun. Rubr. §. 2. num. 25. & 24. Sed quicquid sit de jure civili, de jure tamen Regio in redditibus Regiis habemus l. 11. tit. 11. lib. 9. infra. opinionem Bart. approbantem & jubentem esse rem devolvendam *En quiebra*, ita ut primus non liberetur licitator, quam legem ad hoc considerat Castillo l. 70. Taur. num. 37. & de iis fractionibus, vulgo *Quiebras*, vide optimè per Boer. dec. 248. per totam, & Cassan. ubi supra, & Benvenut. in Tract. de mercat. tit. de Decollor. §. p. num. 8. fol. 331. in parvis, ubi cum sequentibus numeris alias questiones proponit. Sed reip. quod remedium dabitur contra conductorem, si deserat rem locatam, & de novo locatur à Republica, quod vulgo dicitur, *Torno se en quiebra*, qualiter agat de interesse, Avend. ubi supra, num. 16. vers. & qualiter, remittit se ad Ias. in l. diem sancto, num. 34. ff. de offic. assessor. Et ut evitaretur tu conductor primus hæc inconvenientia, consulerem quod quando feceris hanc licitationem, dicas, *Hago esta postura contanto que en mi se remate, o si se rematare en mi, y no de otra manera*, sed raro recipitur hæc licitatio maxime in redditibus Regiis: sed pro Reip. commodo essent statuta facienda, quod propria ac redditus Reip. locarentur eisdem conditionibus, & gravaminibus ac formis, quibus locantur redditus Regii, prout in Ecclesiasticarum decimarum locatione de consuetudine habetur. Sed quid si quis per errorem putans primum licitorem & in tanto potuisse rem aliquam, super hac licitatione, aliam majorem fecerit, an tenebitur ex ea? vide glof. *Prometido*, in l. 33. tit. 26. part. 3. & Avend. dicto cap. 12. præd. num. 7. lib. 2. Notandumque idem est pro complemento hujus glossæ, quod in quantum in ea diximus, bona Reipub. esse locanda iis, qui majora pretia obtulerint, ut lex nostra probat, est intelligendum dum tamen non excedant verum valorem & pretium, nam in foro conscientie ultra pretium iustum non est licitum res locare, quia non debent plus offerenti dari, sed iustum pretium offerenti, secundum Avend. ubi supra, n. 8. versic. & nota, inquit tamen ibidem, quod in dubio licitatio designat iustum pretium. Et an rectores aliud facientes teneantur in conscientia ad restitutionem, & memini me hanc questionem legisse apud Navar. in tract. de restitut. & dum hæc scriberem, non potui reperire, solummodo enim reperi quod in conscientia non licet plus justo pretio vendere vel locare, conducere vel emere, ut per ipsum Navar. ubi supra, tomo 2. lib. 3. cap. 2. num. 13. cum sequentibus aliquibus, ubi, hanc asserit esse veram & tenendam sententiam, & contrariam erroneam, & consequenter neque rectores civitatum aliud facientes excusabuntur.

¶ Ibi, *En las personas prohibidas*, de quibus in lege præcedente diximus, & de illis & aliis tractatur in titulo C. quibus ad conducti. lib. 11. & cum numerentur personæ prohibite, Regula erit in contrarium, scilicet, quod quilibet admittitur ad locanda prædia & Reip. qui non sit jure prohibitus, ut colligitur ex l. ad officium. C. communi dividan. & voluit Avend. d. c.

d. c. 12. num. 13. requisito 8. ubi in fin. inquit, quod licet decurio prohibetur conducere bona suæ Reipub. non tamen prohibetur ea retinere, ex text. expresse, in l. decurio. ff. de decurio. & ibi gl. quod non ulquequaque firmum reputo propter leges nostras Regias, de quo alibi me latius dixisse credo.

¶ Ibi, *Hago juramento*, hic est aliud requisitum pro locandis rebus ac redditibus conciliorum, quod quidem rarissime observatur, neque tale juramentum vidi, neque audivi factum, neque receptum à conductoribus, ita ut in desertudinem abierit. Ex quibus omnibus habes requisita adhibenda & in locatione rerum ac reddituum populorum. Primo enim dies certus est assignandus ad licitandum & subhastandum. Secundo, per præconium publicam vel per modum consuetum est publicanda locatio & licitatio. Tertio, per novem dies est præconizandum. Quarto, dies ultima subhastationis debet assignari ad aliquem ex diebus currendis post dictos novem dies præconii. Quinto, debet subhastari in majori licitatore. Sexto, quod non locetur personæ prohibite locari similes res. Septimo quod detur idoneo & cum fideiussoribus. Octavo debet licitatio & subhastatio fieri iudice præsentem, vel saltem præsentibus officialibus Reipub. quibus à concilio id commissum est, aliter non valet licitatio, secundum Bald. in l. fin. C. nova. vectig. & Avend. d. cap. 12. prætor. num. 6. Nono quod conductor juret se non conducere dictos redditus, ut sint personæ alias prohibite eos conducere, & hoc in locis ubi ita utitur, in aliis vero ubi simile juramentum abijt in desertudinem, non erit necesse illud facere: quibus requisitis impletis locatio bonorum ac reddituum conciliorum non erit irrita, ut inquit Avend. ubi supra num. 14. ubi in fine inquit, quod si pro reparanda re locata aliquid erit necessarium expendere & iudex habet cum rectoribus potestatem consulendi in reparatione rei locatæ tertiam partem pensionis ac emolumentum locationis, ex l. reparationi. C. de divers. præd. urb. lib. 11. ubi Platea, ad omnes locationes etiam rerum privatarum id extendit, quod est singulare: factaque locatione conductores ejus statim dicuntur habere jus in rebus & redditibus locatis, & tanquam procuratores concilii & cõmunitates poterunt uti omni jure conciliis à quibus conduxerunt, competente, etiam si non fuerit datum & mandatum, vulgo *recudimiento*, secundum Bart. in l. in Provinciali. §. si ego. ff. de nov. oper. num. imò si sunt plures arrendatarii videntur invicem 32 habere mandatum & ad agendum, ut notat Ias. in l. si unus ff. de pactis, & eo relato Avend. d. c. 12. præd. num. 15. ubi num. 16. inquit, quod resp. etiam poterit agere contra socios in locatione illa per conductores nominatos ac 33 designatos & sine mandato Reip. ac si à principio ipsi loci conduxissent, sicut contra ipsos principales conductores, & notat Anchar. conf. 332. & an idem esset in aliis sociis vide Bertach. in repert. suo verbo, socius, vers. 120. & in num. 17. ipse Avend. ubi supra intel- 35 ligit legem & nostram non loqui in rebus, quæ in foro venduntur publico, in quibus

non cadit particularis affectio, nam tales res, ut frumentum, vinum & oleum sine licitatione vendi possunt, & valet venditio, & hæc pro hujus legis declaratione sufficiant, cætera per Doct. videbuntur: solum tamen, ut nihil necessarium omittamus, erit conveniens scire, quis debet probare solemnitates & omnes & sic requisita intervenisse in talibus locationibus, & in hoc die, quod si instrumentum dicat solemnitates intervenisse, qui contrarium dixerit probare tenetur, nam per instrumentum præsumitur l. cum precibus. C. de probat. si vero instrumentum nihil diceret & emptor vel conductor eas allegaverit, probare illas tenebitur l. ei qui. ff. de prob. ita Bart. Plat. & Rebus. in l. 1. C. de fide instr. lib. 10. quos & alios referens sequitur Rebus. in d. tit. de Præcon. ar. 7. glof. unica. num. 23. & 24. in 2. tomo consil. Fran. Et nota quod rectores tanquam administratores Reipub. & bonorum ejus tenentur refarcire civitati id, quod per eorum negligentiam & amittit l. fin. 37 C. de jure Reip. lib. 11. & habet hypothecam in bonis ipsorum l. 2. C. eod. tit. & lib. Rebus. in l. inter publica, pag. 151. ff. de verb. sign.

IN LEGEM OCTAVAM.

Judices ultimus non provideantur pro vendendis terminis publicis civitatum, ac populorum.

SUMMARIUM.

1 Non Provideantur judices ad vendendos terminos publicos populorum.

Ibi, *En proveer juezes que vendan las tierras concegidas, y terminos publicos, y baldios que las ciudades, villas, y lugares de estos Reynos han tenido por propios*. Cum judices ad hæc aliquando vidisset provideri mirabar equidem, ex dictis per me, in l. 1. num. 56. cum seqq. aliquibus. tit. 15. libr. 4. supra sed quia à Rege & ejus consilio factum videbam, tacebam, cum causam nescirem, sed re vera, contra sua erat, & sic julte pe legem nostram cessare iustum est.

IN LEGEM NONAM.

Novus ordo, novaque forma pro conservacione depositorum publicorum panis in hac lege proponitur, quam commentandam late utile esse dixi in sequentem modum, & quia pro-munium ejus apponi vidi esse necessarium, ideo sequens est.

SUMMARIUM.

1 Traditur nova forma pro conservacione depositorum publicorum panis. Et verba promissum ponuntur ad litteram.
2 Horrea frumentaria idem sunt quod depositum & quomodo in jure intelligatur. Et annona militaris provincialis, municipalis, civilis sunt synonyma, & vere dicuntur annona panifica. numero. 3.
4 Tempore famis ne pauperes pereant, aut

Et iij vilis

- vilius frumentum dari debet, aut de toto donationem facere. Et de origine panis fiscalis & quomodo distrabatur. num. 5.
6. Tessera que sit, & quomodo intelligatur in sine nostro.
7. Stelastera & stelatura, unde dicatur.
8. Prefectus annonæ, & adiles cereales dicebantur iudices panis provisionis tempore Romanorum.
9. Quomodo interpretetur horrea Galliana.
10. Panis gradilis, unde dicatur.
11. Ad evitandam frumenti necessitatem collecta imponi inter vicinos potest. Et in hoc casu privilegiatus. num. 12.
12. Tempore necessitatis habentes pecunias, cogi possunt eas mutare Reipublica.
13. Forma provisionis necessitatis tempore.
14. An horrea annonæ sive depositi sint utilia, necne? bene deservitur de eadem re. numero 16. & 17.
15. An taxa panis omni tempore, aut famis tantummodo Regno conveniret.
16. Disputase de los revendedores, y las cautelas que hazen para engañar a los que compran dellos.

Procemium.

Don Felipe, &c. Al serenissimo Principe don Felipe nuestro muy caro, y muy amado hijo, y a los Infantes, Prelados, Duques, Marqueses, Condes, ricos omnes, &c. Bien sabeis, que por nuestro mandado se han fundado positos de trigo, para la provision y sustentamiento en tiempo de necesidad, de que ha resultado mucha utilidad

y beneficio, especialmente a la gente pobre, y caminantes, en el tiempo que ay mas falta de pan, en el qual los dichos positos han proveído y proveen a justos y moderados precios. T aviendo entendido que ha avido exceso, y mucha desorden en la administracion dellos, assi en no aver avido buena orden en el comprar el pan a sus tiempos, como en el distribuirlo: y que en muchos lugares se ha conservado en approvechamiento de los particulares, principalmente de los oficiales, tomandolo prestado, y dandolo a sus deudos y amigos, y meriendo en ellos el pan de su cosecha. Y otro que compra para venderlo en pan cozido, por de los dichos positos, al precio que mas caro sale, lo que verdaderamente se compra para ellos en diferentes partes y lugares: y conesse sin embiar a comprar pan para los positos, a donde mas caro les salga, que de mas del gran daño que resulta a los pobres y gente necesitada, para quien principalmente se hizieron los dichos positos, por esta via se contraviene a la prematia en que por nos esta prohibida vender pan cozido, y usar de semejante trato y grangeria a los que no lo tienen por trato y oficio, y convierten en sus provechamientos particulares el dinero de los dichos positos, y lo que con licencia nuestra se roma a censo para comprar pan para ellos. Y por importar tanto al bien y beneficio publico de estos Reynos subditos y naturales dellos, que de estos positos se usó bien, y se conserven, y amenoren, aviendo se por nuestro mandado platicado en ello, por los del nuestro Consejo, y con nos consultado, ha parecido, que deviamos proveer y mandar, como por la presente nuestra carta y provision, que queremos aya fuerza de ley prematia, proveemos y mandamos lo siguiente.

DECLARATUR

DECLARATUR

HIC PRAGMATICA, SOBRE LA

Conservacion, y aumento de los positos, y distribucion del pan dellos, quæ est l. 9. titul. 5. libr. 7. Recopilat.

IN Cujus quidem declarationem, quia ejus proccemium non est traductum in hac compilatione, prout traduci deberet, tanquam rationalis & causa concedendi hanc pragmatiam functionem, & ut etiam proccemium commentum nostro deserviat, illud inferere in presentem libuit, & illud aliquibus glossis commentare, & ejus tenor jam inferetur est, & ejus verba recitata, & incipit commentum.

Ibi, ¶ in Procemio. Se han fundado depositos de trigo. Latine horrea frumentaria, vel annonæ frumentariæ appellantur de quibus fit mentio, in tit. de condit. in pub. horre. lib. 10. & in tit. de erog. milit. an. & in tit. de frument. Constant. & in tit. de frum. Alexan. & in tit. ad leg. Jul. de anno. eod. lib. 10. & in aliis pluribus locis. Romæ enim erant plura horrea, in quibus non tantum frumentum sed gemma, aurum, & argentum, aliaque pretiosissima homines reponbant. Prefertim qui hæc apud se tuta non esse timebant, ut in l. 3. §. effratura. ff. de off. prefec. Vigil. l. pig. 8. C. de pig. alion. & ex tit. de erog. milit. anno. lib. 10. etiam apparat. Sicque fuerunt ferè olim in singulis civitatibus Romani Imperii, ut apparet ex l. si. & ibi Bud. de mune. & ex Volphi. Laz. lib. 2. Reipub. Rom. c. si. quem post hæc scripta vidi relatum per Castillo in politic. de governos, in lib. 3. c. 3. n. 3. ubi in illo c. plura circa hæc panis deposita scribit. Prefectus vel curator frumenti, venditor, mensor, distributor, sub prefec. annonæ, notarius, adjunctus, tritico, Parochus qui præbebat annonam, utque ait Horatius sermo. 1. & Parochi, qui dabant ligna, saleque, quos Porphirio Copiaris dictos ait, & tamen eo nomine Cicero usus in 13. ad Att. epist. Artobazani filius venit, vult opinor Regnum aliquod à Cesare emi. Omnino enim Sestius noster parochus publicis occupavit, quod quidem facile patior: verumtamen invito eum per litteras, ut apud me diversetur. Erat cam parochus, & opinator, qui exigebat annonam l. nisi opinatores. C. de exacto. trib. lib. 10. l. opinatoribus. C. de erog. milit. an. lib. 11. & Dardanus, & Thellariatus. Annona enim dicitur, omnis annuus fructus, qui ad victum pertinet, quare ad frumentum & panem quoque

diarium coctam extenditur l. 1. C. de frum. ad vinum, & urb. cons. & alia edulia. l. 7. & l. jubemus. l. 1. C. de erog. milit. an. lib. 12. & pensiones l. 1. & 10. C. de ann. civit. lib. 11. Salarium victus causa datum, ut in auth. ut iudices sine quo. siffra. §. igitur. collatio. 2. & paleam & fornium, ut in l. 2. & in l. provinciarum. C. de erog. milit. an. lib. 12. & ad ligna ut per gl. in l. septem diebus eod. tit. Fulg. cons. 115. istud nomen. Eratque annonæ olium ¶ militaris, provincialis, municipalis, civilis, sub qua civili etiam panifica, ut in auth. de non alien. rebus Ecclæ. §. hæc ergo. inde & panis civilis. l. si. §. his illud C. de secunda. nap. & l. si. §. si. C. de iure dot. Annonæ enim istæ civiles liberalitatis gratia, ut plerumque à principibus populo, ut congiaria donabantur, vel certis quibusdam personis, ut per Altinat. lib. 8. Paver. juris. cap. 52. & sic plurius rerum annoæ & horrea apud Romanos aderant, & quibus in nostra Hispania solum frumentaria reperimus esse horrea, quæ positos vocat hic Legillator, abbreviato nomine depositos, quasi ibi deponantur frumenta pro civium & aliorum sustentatione.

Ibi, En tiempo de necesidad. ¶ Ob quam mediendam præcipua Romanorum cura fuit, ne plebs fame laboraret, cui etiam ad eam, sibi conciliandam frumentum, quandoque etiam villis dederunt, atque etiam donarunt. Populus enim famelicus nulli obediret, & inquietus esset, ut inquit Castillo. ubi sup. n. 1. 2. & 3. Et sic annonæ potissimum hæc functio adinvari debet, tempore famis & sterilitatis, ut obviam eatur divitum tyrannidi: nam ut ait Theodolius Gothorum Rex, teste Calliodor. lib. 4. var. Epist. 5. Tunc grande commodum est, cum indigentibus pacifici, quanto famis solet totam contemnere, ut suam necessitatem possit expellere; nam cum ambitionis lux servat, & protemodum donare videtur, qui vendit rogatus, ad saturatos tunc cum mercibus certamen est. Instituit Augustus, ne plebs devocaretur à negotiis, frumentationis causa, ut in anno quaternotum mensium resisteret. dicit Sueton. in Augusto: Erat autem resserta signum æneum in quo nomen accipientis, & grani accipienti quantitas continetur.